

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tractatus De Regimine Ecclesiae Episcopalis In Octo Libros Distributus

Antonelli, Giovanni Carlo

Velitris, 1650

De illicita negotiatione. Cap. VII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11401

Greg. XV. In. 2. num. 2. adque probat ex dicta constituit. Greg. XV. ibi sicut cum eis illicitos, & inhoneſtos sermones, siue tractatus habuerint.

17 Hoc autem delictum cum difficilis sit probationis, testibus etiam singularibus probatur concurrentibus tamen presumptionibus, & alijs adimiculis; & ideo creditur pluribus feminis, quæ singula seorsim affirmant, se à confessorio fuisse sollicitas, ut constat ex d. constit. Greg. & notat Bonacin. ubi supra pun. 3. num. 25.

An verò hoc crimen plene probetur ex testimonio duarum feminarum? affirmat Ricc. in Prax. par. 2. ref. 440. modò sint omnimoda exceptione maiores: alij verò negant quia femine leues sunt, & mutabiles: tum quia sacerdotes facili negotio retraherentur ab excipiendis confessionibus timore falsæ denunciationis, ita Bonacin. loco cit. num. 26. & alij. Vnde quatuor feminas ad hoc exposcit A-cugn. de conf. sollicit. q. 23. quem refert Dian. d. par. 1. tr. 4. ref. 28. ubi etiam dicit, ex vnius femine quantumuis honestæ delatione non esse confessorium in carcerem deturndum.

Verum hæc omnia remittuntur arbitrio prudentis Iudicis, qui considerare debet circumstantias, & qualitates tam feminarum, quam Sacerdotum, ut ex dicta constitutione Gregorij, & dicit idem Dian. loco cit. d. ref. 28. & p. 4. tr. 6. ref. 21. & alij apud. Bonac. d. pun. 3. num. 27.

S V M M A R I V M.

- 1 Clerico regulariter non licet negotiari.
- 2 Quid veniat nomine negotiationis Clericis interdicta.
- 3 Qua pœna clericus negotiator plectendus sit.
- 4 An clericus minoribus ordinibus tantum insignitus exercere possit negotia secularia.
- 5 Quid si clericus etiam in sacris, ac beneficiatus succedat conductori.
- 6 Et quid si clericus indigeat.
- 7 Necessitatis causa licitam reddat negotiationem alioquin illicitam.
- 8 Quando possit clericus officium Aduocati, vel Tabellionis exercere.
- 9 An valeat instrumentum factum in negotijs secularibus per clericum, vel Monachum Notarium.
- 10 Quando possit clericus artem medicam, vel chirurgicam exercere.
- 11 An laici Medici, vel Chirurgi sint irregulares.
- 12 Et quid si clericus in minoribus huiusmodi artes exerceat, ibid.
- 12 Quando clericus possit procuratoris officium exercere.
- 13 Item quo casu ei licitum est tutellam, seu curam suscipere.
- 14 An clericus possit aliquid inueneri ex honesto artificio.
- 15 An possit vendere vinum per minutum, & in domibus ecclesie.
- 16 Quot actus requirantur, ut clericus dicatur negotiator.

CAP. VII.

De illicita negotiatione.

- 1 Clerico regulariter ne-
gotiari non licet *c. ne-
gotiatorem 88. dist. cap.
fin. de Vit. & bon. cle-
ric. siue negotietur
per seipsum, siue per interpositā
personam glos. communiter recep-
ta in cap. 1. ver. conducere Ne cler.
vel mon. Genuens. in Prax. Archiep.
cap. 62. num. 6. Ricc. in Prax. for. ec-
cles. par. 3. ref. 205.*
- 2 Ex quo infertur, quod Cleri-
cus non potest conducere alienas
possessiones non tantum prophan-
nas, *ut in d. e. 1. Ne cler. vel mon.*
sed nec etiam ecclesiasticas, & 4
*beneficiales cap. peruenit 86. dist.
Ferr. qq. mor. par. 1. q. 66. nu. 6. & 7.*
nisi fortè conduceret prædiolum
animi recreandi causa, vel si alijs
ipsius clerici prædijs esset cir-
cumdatum ad euitandas rixas,
vel damna, *ut d. Ricc. in Prax. for.
eccles. par. 1. ref. 485. nec potest offi-
cium Medici, aut Chirurgi exer-
cere, præsertim si interueniat adu-
sio, vel incisio cap. sententiam
sanguinis Ne cler. vel mon. neque
causas criminales, & ciuiles cor-
am Iudice seculari defendere, 5
cap. 1. de postul. neque tutelam, aut
curam suscipere c. Cyprianus 21.
q. 3. nec tabellionatus officium,
agere c. sicut Ne cler. vel mon. nec
Iudicis secularis officium exerce-
re cap. sed nec & cap. clericis eod.
tit. Ne cler. vel mon. & si fortè ad
huiusmodi secularia officia assn-*

matur, non poterit cogi ad ra-
tionem suæ administrationis red-
dendam coram Iudice seculari
*Ricc. in Prax. for. eccles. par. 2. resol.
413. & alij communiter.*

Vnde si tertio monitus se à se-
cularibus negotijs non abstinue-
rit, eo ipso amittit quoad bona
priuilegium clericale *cap. fin. de
Vit. & honest. cleric. potest etiam
suspendi c. peruenit ubi glos. in ver.
correctioni 86. dist. ac etiam de-
poni iuxta cap. sed nec ex. Ne cler.
vel mon. quod intellige, si fuerit
incorrigibilis, ut dicit Grass. p. 2.
lib. 3. cap. 2. nu. 19. vel poterit alijs
etiam maioribus pænis arbitrio
ordinarij imponendis puniri iux-
ta Conc. Tridentinum sess. 22. de
ref. cap. 1.*

Limita 1. in clerico minoribus
ordinibus tantum insignito non,
beneficiato, qui non prohibe-
tur exercere negotia secularia,
alias licita: iura enim loquuntur
de Clericis beneficiatis, vel con-
stitutis in sacris ordinibus *cap. ad
aures de etat. & qual. Nauar. in
man. cap. 25. num. 110. Genuens. in
Prax. Archiep. cap. 62. num. 9. Ricc.
in Prax. for. eccles. p. 1. ref. 328. Vulp.
in Prax. iudic. cap. 33. nu. 1. Grass.
par. 1. lib. 2. cap. 66. num. 6. Couar.
prætic. cap. 19. num. 8.*

Limita 2. si clericus etiam in sa-
cris ac beneficiatis succedat cō-
ductori iure hereditario: tunc
enim non prohibetur continuare
conductionem usque ad præfinitum
tempus, *ut dicunt Doctores,
quos refert, & sequitur Prosp. de
Aug. ad Quarā. in ver. vestigal. vers.
queritur an inter negotiationes.*

6. Limita 3. si propria clerici bona sibi, suisque non sufficerent, aliterque commodè viuere nequirent: tunc enim posset clericus alterius bona cōducere, vel alio honesto modo negotiari: quia necessitatis causa licitam reddit negotiationem alioquin illicitam cap. 1. *Ne cler. vel mon. glos. commu- niter recepta in cap. peruenit. ver. conductiones 86. dist. 8. in cap. negotiatorem 88. dist. Navar. in man. cap. 25. num. 110. Ricc. in Prax. p. 1. ref. 328. Graff. par. 2. lib. 3. cap. 2. nu. 26. & consuet. Sac. Congregatio te- stis Vulp. in Prax. iudic. cap. 33. nu. 6. & seq.* ubi etiam ex decreto eiusdem Sac. Congregationis resolu- it, posse clericos proprios agros, aut beneficiales, vel à se- cundarios ut supra opera laicorū colere, & pro huiusmodi cultu- re vsu boues, & animalia neces- saria emere, illorumque fœtus iu- sto pretio vendere.
8. Hinc etiam fit, ut possit cleri- cus etiam in sacris, si indigeat, vel beneficia sufficientia non ha- beat, aduocando sibi victum que- rere *Leo in Thes. for. eccles. par. 3. c. 4. num. 20. Vulp. loco cit. cap. 33. nu. 13.* exceptis causis criminalibus, in quibus pœna sanguinis venit imponenda: tunc enim quilibet clericus etiam in minoribus con- stitutus, & non beneficiatus pro- pter periculum irregularitatis ab officio aduocati, & procuratoris ad offensam abstinere debet *cap. sententiam Ne cler. vel mon.*
- Item posset clericus in casu in- digentiae fungi officio tabelliona- ri *Sylu. in ver. Tabellio nu. 3. Ge-*

nuens. cap. 62. num. 28. in curia ta- men ecclesiastica, non seculari, ut dicit Leo d. par. 3. cap. 4. n. 7. Pie- sec. in Prax. Episc. par. 2. cap. 4. n. 11. ver. quoad exercitium. potest etiā instante necessitate medicinæ ar- tem exercere Nau. cons. 3. Ne cler. vel mon. Bellett. in Disquis. cler. lib. de disciplin. cleric. S. 31. num. 7.

Presumitur verò clericum hæc agere questus, & cupiditatis cau- sa, nisi necessitas probetur *c. de- creuit tunc taglos. in ver. conducere dist. 88. Ricc. in Prax. p. 1. resol. 485.*

Potest tamen tolerari consuetu- do, qua clericis etiam in sacris, & beneficiatis permittitur exer- cere tabellionatus officium in- causis ecclesiasticis, etiam si alio- quin non indigeant: quia hoc of- ficiū in huiusmodi causis cleri- cos absolute non dedecet, *ut di- cit Layman. in Theolog. mor. lib. 5. tr. 5. cap. 8. num. 4. & alij, quos re- fert, & sequitur Barbos. in cap. si- cut num. 9. Ne cler. vel mon. Vnde in causa hæresis non solum cleri- cis secularibus, sed etiam regula- ribus etiam constitutis in sacris expresse permittum est in cap. ut officium s. verum de Heret. in. 6. immò ad illud exercendum pos- sunt compelli, *ut d. Ricc. in Collect. decis. 1613. par. 5. & in Curia Ro- mana posse clericos in sacris etiā beneficia habentes officium ta- bellionatus exercere propter Sū- mi Pontificis consensum, & tan- tæ curiæ dignitatem, dicit Barbos. in d. cap. sicut nu. 8. Couar. practic. cap. 19. num. 8. & alij.**

Addit Graff. par. 2. lib. 3. cap. 2. n. 21. & seq. quod textus ind. cap. sicut Ne

Ne cler. vel mon. vbi clericis in factis prohibetur tabellionatus exercitium, intelligi debet in negotijs secularibus, vt colligitur ex Rubr. vbi dicitur, Ne clerici vel Monachi secularibus negotijs se immiscant; & ideo in foro ecclesiastico possunt huiusmodi officium exercere, vt obseruat etiam Barbof. in d. cap. sicut num. 10. vbi citat Franc. Marc. decis. 194. nu. 2. & 5. Couar. Practic. cap. 19. nu. 8. vers. nam clericus tabellio, & alios: & possunt etiam conficere instrumenta in negotijs spiritualibus, seu ecclesiasticis, si instituti sint a Papa, vel ab Episcopo, secus si a laico, vt post Host. dicit Graff. loco cit. d. cap. 2. num. 22. cum hac tamen distinctione, quod notarius creatus a Papa potest vbiq; conficere instrumenta cap. cuncta per mundum & c. per principalem 9. q. 3. constitutus vero ab Episcopo potest instrumenta conficere per totam diocesim ipsius Episcopi e. regenda 10. q. 1. Bellett. tit. de Discipl. cler. §. 29. num. 10.

9 Queres, an valeat instrumentum factum per clericum notarium in negotijs secularibus? Resp: affirmatiue, si nondum fuerit illi publice interdictum huiusmodi officium per suum superiorem: secus si prohibitus fuit, & prohibitio huiusmodi transiit in notitiam populi, Bart. communiter receptus in l. vniuersos C. de decurion. lib. 10. Graff. par. 2. decis. lib. 3. cap. 2. num. 21: Barbof. in d. cap. sicut n. 3. Ne cler. vel mon. vbi citat Ferrett. cons. 213. num. 7. Franc. Marc. det. 194. par. 2. & alios.

Quare si priuatim tantum prohibitus fuerit, adhuc valebunt instrumenta per clericum confecta. Bellett. tit. de Disciplin. cleric. §. 29. num. 8. vbi de communi testatur; & hec procedunt etiam in Monacho: valent enim similiter instrumenta per eum confecta, nisi publice per suum superiorem prohibitus fuerit: quia non inuenitur textus ea instrumenta irritans, vt contra Couar. pract. cap. 19. num. 8. vers. Monachus tenet Sanch. apud Barbof. in d. cap. sicut num. 4. vbi etiam dicit, quod potest Monachus complere post professionem, & signare instrumenta, que in seculo confecerat, quod etiam admittit Couar. loco cit.

10 Idem dicendum, si causa pietatis concurrat: tunc enim poterit clericus non tantum artem medicam, sed etiam chirurgicam exercere erga miserabiles, & cognatas personas, si in his artibus sit peritus Nauar. in man. cap. 25. num. 110. & d. cons. 3. Ne cleric. vel mon. Leo in Thes. for. eccles. p. 3. cap. 9. num. 48. Graff. par. 1. dec. lib. 2. cap. 66. num. 6. neque esset irregularis, si deinde aegrotus decedat, vt dicit Sylu. in ver. homicidium 2. num. 8. & alij apud Bellett. tit. de Disciplin. cleric. §. 31. num. 6. dummodo abstineat ab aduisione & incisione cap. sententiam Ne cler. vel mon. si enim ex causa huiusmodi aduisionis, vel incisionis aegrotus moriatur, clericus irregularitatem non effugeret, etiam si omnem adhibuerit diligentiam, & mors sequuta sit ex incuria ipsius in-

infirmi cap. tua nos, & ibi communiter scribentes de Homic. volunt. quicquid in contrarium dicant alij Doctores apud Dian. p. 4. tr. 2. ref. 23. nisi forte aduersionem, vel incisionem adhibuerit urgente necessitate, v. g. tempore pestis, quando non adest alius, qui hoc munus praestet; tunc enim clericus non incurreret irregularitatem, secundum Doctores, quos refert, & sequitur Barbof. in d. cap. tua nos num. 3.

Addit Dian. par. 4. tr. 2. ref. 23. quod si clericus etiam extra casum necessitatis secundum peritiam artis inbeat incisionem, vel aduersionem, non incidit in irregularitatem, si mors inde sequatur: quia pena lata contra facientes non ligat mandantes, neque consulentes, nisi exprimantur cap. in panis de reg. iur. in 6. cap. ubi cumque de Poenis eod. lib.

11 Obserua tamen quod laici medici, aut chirurgi non sunt irregulares, etiam si ex aliqua incisione egrotus perierit, dummodo sint in arte periti, & omnem diligentiam adhibuerint Sylu. in ver. homicidium 2. n. 8. Leo in Thes. for. eccles. par. 3. cap. 9. & alij communiter. idemque dicendum est de Clerico in minoribus huiusmodi officia secundum regulas artis exercente, qui ex hoc non prohibetur ad maiores ordines ascendere iuxta cap. ad aures de atat. & qual. etiam si esset beneficiatus: quia haec irregularitas non reperitur in iure expressa, ut dicit Nauar. cons. 3. No cler. vel mon. fieret tamen irregularis medicus de

publico stipendiatus, si ex omissione curandi percat infirmus secundum Hennig. in sum. lib. 14. de Irregul. cap. 12. §. 7. in med. quem refert Barbof. in cap. ad aures nu. 9. de Aetat. & qual.

12 Similiter poterit Clericus beneficiatus, aut in sacris ex eadem causa pietatis coram Iudice seculari defendere causas ecclesiae suae, conuictorum, & miserabilium personarum cap. 1. & cap. fin. de Postulat.

Addit Ricc. in Collect. dec. 2640 par. 7. quod clericis prohibetur exercere officium procuratoris continuum, non autem quando vnam, vel aliam causam defenderent.

13 Item possunt Clerici, si volunt, legitimam tutelam, aut curam suscipere: charitatis enim ratio suadet, ut clerici etiam suis consanguineis opem ferant, & tunc possunt ex bonis pupillorum iuste negociari absque reatu illicita negotiationis, dummodo id agant absque ordinis dedecore, & non sordide: & lucrum, quod ex iusta negotiatione peruenerit, non in suam, sed pupillorum cedat utilitatem c. peruenit, & ibi glos. 86. dist. 1. generaliter, & auth. Proshyteros C. de Episc. & cler. & ita censuit Sac. Congregatio teste Ricc. in Prax. for. eccles. par. 3. ref. 206. ubi citat Craff. par. 2. lib. 3. cap. 2. nu. 13. Viu. dec. 151. num. 7. & alios.

Limita i. quo ad tutelam testamentariam, aut datiuam, quam clerici suscipere non possunt glos. in d. c. peruenit in ver. tutelas, ubi ita intelligit textum in cap. Cyprianus

21. q. 3. supra citatum, & ita etiam tenent alij apud Ricc. d. ref. 206.

Limita 2. in Episcopo, & monacho iuxta auth. Presbyteros C. de Episcop. & Cler. ubi etiam legitima tutela illis intar dicitur. verum hæc auth. correctæ fuit per d. text. in cap. peruenit 86. dist. et ibidem dicit glos. in ver. tutelas, ubi etiam notat, quod ad tutelam miserabilium personarum omnes Clerici, seu Monachi tenentur per tex. in c. episcopus gubernationem 88. dist.

14 An verò clerici possint aliquid lucrari ex honesto artificio? Resp. affirmatiuè ex cap. nunquam de Consecr. dist. 5. c. clericus vultu, & cap. seq. 91. dist. etiam sine necessitate Genuens. in Prax. Archiepif. cap. 62. num. 12. ubi dicit, hanc esse magis communem Grass. par. 2. lib. 3. cap. 2. num. 26. Ricc. in Prax. p. 1. ref. 328. differt siquidem negotiatio ab artificio, quia negotiatio tunc dicitur, quando res empta non mutata forma alteri venditur: artificio verò dicitur, quando prima forma totaliter est mutata, ut ibidem dicit Genuens. n. 2. & alij. vnde licitum est clericis emere vnam, ut vinum faciant, vel oliuas, ut oleum vendant Fer. qq. mor. par. 1. q. 94. numer. 3. & seq. Ricc. in Prax. p. 3. ref. 204. vel emere lanam, & ex ea pannum conficere, præsertim per interpositas personas Vulp. in Prax. iudic. d. c. 33. nu. 4. nisi artificium huiusmodi esset illicitum, aut non conueniens statui clericali, puta pelles, vel coria aptare, taxillos, & chartas lusorias, seu arma bellica conficere, & similia, quæ prohiben-

tur per elemen. 1. de V. it. & hon. cleric. 15 ric. vnde quamuis possint clerici vendere etiam per minutum, & in domibus ecclesiæ vinum recollectum in proprijs, aut beneficiorum possessionibus, hoc tamen non eis licet per seipos, sed per alios Genuens. d. cap. 62. num. 7. & 8. Ricc. in Prax. par. 1. ref. 328. Vulp. d. cap. 33. num. 10.

16 Vltimò notandum est, quod ut clericus dicatur negociator, plures actus requiruntur, & ideo non sufficeret vnus rei emptio, aut venditio glos. & Bart. in l. 1. §. licet ff. de Tribut. act. Ricc. in Prax. par. 1. ref. 328. & p. 3. ref. 201. Vulp. in Prax. iudic. cap. 33. nu. 9. & alij communiter.

S V M M A R I V M.

- 1 Qua pœna plectitur qui non promotus sacramenta conficit, vel ministrat.
- 2 An eadem pœna puniatur sacerdos, qui absque approbatione ordinarij præsumit audire sacras confessiones.
- 3 Item an eandem pœnam incurrat clericus sacerdos bis in die celebrans.
- 4 An laicus celebrans missam, vel audiens sacras confessiones incurrat irregularitatem.
- 5 An Episcopus possit dispensare in huiusmodi irregularitate.

